

Titel: Notesbog 4

Citation: "Notesbog 4", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K19*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2001 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-not4-txr-shoot-k2.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K19

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

2. Datering og kronologi

Notesbog 4 består af 47 optegnelser, hvoraf de 20 er dateret.

De to første optegnelser, Not4:1-2, som er excerpter fra 17. bd. af G.F.H. Rheinwalds *Allgemeines Repertorium für die theologische Literatur und kirchliche Statistik*, Berlin 1833-37, ktl. 36-66, er ikke dateret.

De næste ti optegnelser, Not4:3-12, er referater af H.L. Martensens »Forelæsninger over Indledning til Speculativ Dogmatik« og er alle dateret fortløbende i tidsrummet fra 15. nov. til 23. dec. 1837.

I Not4:13-40 (ms. 2), som er skrevet på 12 løse indlagte blade og indeholder excerpter af J.E. Erdmanns *Vorlesungen über Glauben und Wissen*, Berlin 1837, ktl. 479, er dateringerne mere spredte. En fodnote til Not4:19, den ottende forelæsning, er dateret 7. nov. 1837, og fodnoten til Not4:25, den 13. forelæsning, er dateret 13. nov. 1837. Not4:28 er dateret 16. nov., og Not4:40 slutter med ordene »færdig d. 12 Dec: 37«.

Not4:41-45 er kommentarer til nævnte værk af Erdmann. Af disse er Not4:41 dateret 21. nov. 1837, mens Not4:41.b er dateret 23. nov. 37. Not4:43 har overskriften »d. 26de«, hvilket kunne referere til den 26. forelæsning, men som ud fra sammenhængen må tolkes som en datering: den 26. nov. Not4:44 er dateret 4. dec., Not4:45 den 12. dec. 1837, og endelig er Not4:46 dateret 18. dec. Sidste optegnelse, Not4:47, er udateret, men ligger i direkte forlængelse af Not4:46.

Er mange af optegnelserne således dateret, er det straks vanskeligere at gøre rede for notesbogens mange kronologiske spring. Det følgende er et forsøg på en rekonstruktion af kronologien.

De tidligste dateringer, 7. nov. og 13. nov., findes skrevet på de 12 løse blade, Not4:13-40, der rummer Erdmann-excerpter. SK har altså været i gang med excerpteringen af Erdmann, inden han begynder at optegne sine noter fra Martensens forelæsninger, Not4:3-12. Da disse bærer præg af at være renskrift, er det mest sandsynligt, at SK fra den 15. nov. til den 23. dec. løbende har renskrivet nogle nu tabte kladder fra Martensens privatforedrag.* Han har gjort plads til denne renskrift mellem de to første udaterede optegnelser og bl. 27v, som han paginerer 50, og hvor han den 21. nov. begynder at skrive kommentarer til sin læsning af Erdmann. For at SK renskriver fortløbende – og ikke på et senere tidspunkt skriver alle sine Martensen-noter ind på én gang – taler, at Not4:5.d indholdsmæssigt lægger sig til Not4:41. SK beskæftiger sig begge steder med Erdmanns 19. forelæsning, og hvis han har brugt sin Erdmann-læsning til en kommentar i marginen til Not4:5, som er dateret den 22. nov., er det sandsynligt, at Martensen-optegnelserne senest fra dette tidspunkt er skrevet parallelt med Erdmann-kommentarerne.

Det forekommer desuden sandsynligt, at SK, da han afslutter sine kommentarer til Erdmann den 12. dec., Not4:45, samme dag underskriver sine excerpter af *Glauben und Wissen* med ordene »færdig d. 12 Dec: 37«, jf. Not4:40, for at markere afslutningen på denne beskæftigelse.

På trods af de kronologiske spring er notesbog 4 således efter al sandsynlighed skrevet samtidig med de dateringer, den rummer, altså i perioden nov. til dec. 1837.*